

1

tibjan

OBILJEŽAVANJE ROĐENJA POSLANIKA S.A.V.A.

Abdurrahim El-Musevi

الله ربنا
رب الکتب

Obilježavanje rođenja
Poslanika, s.a.v.a.

Obilježavanje rođenja Poslanika, s.a.v.a.
Abdurrahim El-Musevi

Naslov izvornika
الاحتقال بذكرى مولد النبي، صلى الله عليه وآله وسلم

Prevod s arapskog jezika
Mustafa Kamali

Urednik
Mustafa Kamali

Lektor
Zenaida Karavdić
2018.

Abdurrahim El-Musevi

**Obilježavanje rođenja
Poslanika, s.a.v.a.**

Sarajevo, 2018.

U ime Allaha Svemilosnog Samilosnog

I spomen tvoj podigli visoko!

El-Inširah, 4.

A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali!

El-Enbija, 107.

Ti si, doista, najljepše čudi!

El-Kalem, 4.

*O Vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka,
i radosnih vijesti navjestitelja, i opominjatelja, i
da, s Njegovim dopuštenjem, Allahu pozivaš, i
kao bliješteću svjetiljku.*

El-Ahzab, 45 i 46.

*Došao vam je Poslanik, između vas je, i, što
ćete na muke naići, teško mu je! On silno želi
da se uputite, a prema vjernicima sažaljiv je i
samilostan je.*

Et-Tevbe, 128.

*Vi u Allahovu Poslaniku lijep uzor imate za
onoga ko se u Allaha uzda, i Onom Svijetu
nada, i puno spominje Allaha.*

El-Ahzab, 21.

*Allah i Njegovi meleki blagosiljaju
Vjerovjesnika, o vjernici, blagosiljajte ga i vi, i
pozdrav mu šaljite!*

El-Ahzab, 56.

Obilježavanje rođenja Poslanika, s.a.v.a.

Uvod

Muslimani su stoljećima navikli prakticirati obilježavanje dana rođenja Poslanika, s.a.v.a. Ovaj časni povod još uvijek je prisutan i živ u srcima svih muslimana. U mnogim zemljama islamskog svijeta muslimani ovaj dan svečano obilježavaju po džamijama i kućama nastojeći ga ovjekovječiti, onako kako i pripadnici drugih religija cijene svoje svetinje i veličaju svoje velike dane i plemenite povode. Naravno, uвijek se želi da ovo obilježavanje iz samog radovanja, izražavanja sreće i zahvaljivanja Allahu, pređe u svjesni proces primanja inspiracije od ovog povoda i njegovih darova.

Uprkos jasnoći dozvoljenosti, neki su ljudi nastojali tragati za stvarima koje bi im opravdale zabranjivanje obilježavanja rođenja Božijeg Poslanika, s.a.v.a., pozivajući se na pogrešno shvatanje značenja bid'ata. A ovo shvatanje stoji i u pozadini zabrane mnogih dozvoljenih stvari pod izgovorom da o tim slučajevima nisu preneseni posebni vjerski tekstovi. Zato ovdje želimo razmatrati pitanje obilježavanja rođenja Poslanika, s.a.v.a., i analizirati stupanj njegove dozvoljenosti, a zatim ćemo kritizirati tvrdnje zabrane.

Ovu ćemo diskusiju rasporediti u okvir sljedećih tačaka:

Značaj vremena

Prvo, svetost događaja prelazi na vrijeme.

Jesu li vremena i časovi u kojima su se zbili određeni događaji sveti, tako da odvijanje tih događaja u nekom danu njemu pridaje neku posebnu vrijednost na način da vrijeme poprimi svetost zbog tog događaja, onako kako su dan i noć Kadra, dani i noći ramazana, Ramazanski ili Kurbanski bajram ili dan Poslanikovog poslanstva poprimili dobrote i blagoslove zbog događaja u njima?

Odgovor: Kad bismo razmatrali predaje koje se bave ovom tematikom, postalo bi nam jasno da često veliki i blagoslovjeni događaji prenose nešto od svoje veličine na vrijeme. Na primjer, u Muslimovom Sahihu o vrlinama dana petka zabilježeno je: "Doista, Allah je stvorio Adema u petak i uveo ga je u Džennet u petak."¹ Ista je stvar u vezi s blagoslovom mjeseca ramazana. Uzvišeni Allah je rekao:

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ﴾

﴿وَبَيْنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ﴾

U mjesecu ramazanu počelo je objavlјivanje Kur'ana, Upute za ljude i jasnih dokaza Prave Staze, i lučenja Istine od laži.²

¹ Sahihu Muslim, sv. 3, str. 6, Kitabu-l-džumu'a, Babu fadli jeumi-l-džumu'a.

² El-Bekare, 185.

Isto tako je i blagoslov u noći Kadra, o čemu je Svevišnji rekao:

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ
لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾

*Zbilja, Mi smo ga objavili u noći Kadr! A šta ti misliš šta je noć Kadr? Noć Kadr bolja je od hiljadu mjeseci!*³

Prema tome, vječnost blagoslova u ovim danima rezultat je važnih Božanskih događaja, kao što je objava Kur'ana. Pa ako je izvor svetosti spomenutih dana u blagoslovljenom Božanskom događaju, zašto onda dan rođenja Božijeg Vjerovjesnika, s.a.v.a., ne bi bio blagoslovljeni dan koji je dostojan svetosti i zašto obilježavanje tog dana ne bi bilo blagoslovljeno? Ovo razjašnjenje odgovara i povodima koji su predmeti posebnih vjerskih dokaza ili su ih muslimani obilježavali u doba donošenja vjerskih propisa, kao što je obilježavanje Ramazanskog i Kurbanskog bajrama, obilježavanje dana Gadira ili obilježavanje dana Arefe.

Ovdje postoje struje koje su pretjerale u uzdizanju svetosti ovih povoda, a protivile su im se druge struje koje su pokušale ukinuti svaku vrstu svetosti svakog povoda koji je u vezi s Poslanikom, s.a.v.a., Ehli bejtom, a.s., i

³ El-Kadr, 1-3.

islamom, tvrdeći da se ovakvo posebno poštivanje i veličanje smatra novotarijom o kojoj se ne smije šutjeti. Oni su muslimanima nastojali poremetiti njihovo obilježavanje rođenja Poslanika, s.a.v.a., ignorišući sve vrste vjerskih tekstova i dižući slogan tevhida kako bi pod njegovom zastavom ukinuli sve što je u vezi s Njegovim evlijama koji su primjeri očitovanja upute i njeni duhovni svjetionici za upućivanje robova njihovom istinskom Gospodaru. Jedan od ovih slučajeva koji su izneseni kao predmet diskusije u našem vremenu jest i pitanje obilježavanja rođenja Poslanika, s.a.v.a., i ostalih velikana iz njegove časne porodice, nek je Božiji blagoslov i mir na njih.

Novotarija

Drugo, je li obilježavanje rođenja Poslanika, s.a.v.a., novotarija ili je ono dio srži vjere?

Da bismo objasnili kada je nešto dozvoljeno u vjeri, trebamo reći da je nešto dozvoljeno i u srži vjere onda kada je o tome izrečen neki poseban vjerski tekst, kao što je slučaj obilježavanja Ramazanskog i Kurbanskog bajarama te okupljanja na dan Arefe. Obilježavanje i okupljanje u ovim je slučajevima bez sumnje dozvoljeno i nije novotarija. Isto tako, nešto može biti dozvoljeno i u srži vjere onda kada je općenito obuhvaćeno rečenim vjerskim tekstom, a u ovakvom slučaju, izbor metode i načina izvedbe prepušten je muslimanu da on sam, kako želi, izražava svoju poslušnost, pod uvjetom da ga to ne odvede u neku zabranu. Kao objašnjenje mogu nam poslužiti sljedeći primjeri:

1. Islam poziva na podučavanje djece, ističe nužnost stjecanja znanja. Jasno je da ova opća stvar ima više oblika koji se mijenjaju promjenom uslova i okolnosti. U prošlosti se pisalo perom od trstike ili ptičijim perjem, a danas su sredstva za pisanje i podučavanje jako razvijena pa se za obrazovanje koriste moderni sistemi, poput računara i slično. U ovom primjeru vidimo da je Sveti Zakonodavac općenito naredio stjecanje znanja, ali je odabir metode prepustio samim obveznicima.

2. Poslanikovi, s.a.v.a., drugovi su – kako je rečeno – skupili razbacane kur'anske ajete u jednu knjigu i niko ovaj čin nije nazvao novotarijom, a to je samo zato što je njihov čin primjena Božije riječi:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الْدُّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١﴾

*Doista, Mi Kur'an objavljujemo, i doista, Mi ga čuvamo!*⁴

Dakle, njihov je čin bio praktični primjer općih vjerskih tekstova iz Knjige i sunneta. Istim su putem muslimani išli i na polju pridavanja važnosti Kur'antu pisanjem, dodavanjem tački, vokaliziranjem riječi i rečenica, numerisanjem ajeta, označivanjem ajeta crvenim tačkama i najzad štampanjem i publiciranjem te uvažavanjem i poštivanjem hafiza, do mnogih drugih stvari, što su sve razni vidovi potpore očuvanja Kur'ana i njegovog opstanka, iako ni Poslanik, s.a.v.a., ni njegovi drugovi niti tabi'ini nisu činili takve stvari, jer je za ispravnost toga dovoljno postojanje nekog osnova u vjerskim tekstovima.

3. Odbrana integriteta i samostalnosti islama i čuvanje njegovih granica od neprijatelja utvrđeni je osnov u časnom Kur'antu. Svevišnji Allah rekao je:

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ ﴿٢﴾

*I koliko god je u vašoj moći, vi protiv njih pripremite sile,*⁵

⁴ El-Hidžr, 9.

⁵ El-Enfal, 60.

ali način odbrane, vrsta oružja i neophodnost vojne službe sve su primjena i implementiranje ovog načela. Možda bi neko opću mobilizaciju nazvao novotarijom zbog zanemarivanja stvarnog stanja i činjenice da islam drži do načela, a formu ostavlja i prepušta zahtjevima okolnosti. Ovo je načelo koje razdvaja novotariju od primjenjivanja općih dokaza i zastranjenja od slijedenja upute. Navodimo neke izjave učenjaka o ovoj temi:

- a) Ibn Redžeb:⁶ "Ove Poslanikove riječi: 'Izbjegavajte nove uvedene stvari, jer je doista svaka novotarija zabluda' jesu upozorenje ummetu da ne slijedi nove, uvedene stvari u vjeri, a to je potvrđio riječima: 'Svaka novotarija je zabluda'. Pod novotarijom se misli na ono što je novouvedeno, a u šerijatu nema nikakvog osnova koji bi upućivao na to. Ali ono što u šerijatu ima nekog osnova, to nije novotarija, iako se to jezički može smatrati novotarijom. U Muslimovom *Sahihu* stoji: "Preneseno je od Džabira da je u svojim govorima Poslanik, s.a.v.a., govorio: 'Doista, najbolji govor je Božija Knjiga i najbolja uputa je Muhammedova uputa, a najgore stvari su one novouvedene u vjeri i svaka je novotarija zabluda...' Njegove riječi: 'Svaka je novotarija zabluda' predstavljaju jedan od sveobuhvatnih govora koji ne izostavlja ništa i to je veliko načelo u načelima vjere.

⁶ Imam, hafiz, Zejnudin Abdurrahman ibn Ahmed ibn Abdurrahman Es-Selami El-Bagdadi Ed-Dimeški El-Hanbeli, poznat kao Ibn Redžeb, umro je 1393. (795. h.) godine.

To je slično njegovim riječima: ‘Ko uvede u našu vjeru ono što joj ne pripada, on ju je odbacio.’ Prema tome, ko god uvede u vjeru nešto i pripiše ga njoj, a nema u vjeri za to neki osnov kojem se vraća, to je zabluda i vjera ga se odriče.”⁷

- b) Ibn Hadžer je u komentaru svojih riječi “Doista, najbolji govor je Božija Knjiga” rekao: “*Muhdesat* je množina riječ *muhdesa*, a znači ono što je novo uvedeno iako za to nema nekog osnova u šerijatu, a u vjerskoj terminologiji naziva se *bid'atom* – novotarijom. Ono što u šerijatu ima nekog osnova nije *bid'at*. Prema tome, *bid'at* je u šerijatskoj terminologiji pokuđen, dok u jeziku nije, jer se *bid'atom* zove sve što se stvara bez prethodnog primjera, bez obzira na to je li pohvalno ili pokuđeno. Ista je stvar s riječju *muhdesa*.”⁸

Međutim, kada se obraćamo časnom Kur’anu i plemenitom sunnetu, vidimo da postoji vrlo važno načelo u vjeri u vezi s Poslanikom, s.a.v.a., a to je načelo neophodnosti uvažavanja i veličanja, kako za njegovog života tako i nakon preseljenja. Nijedan musliman ne može negirati ovo načelo. Međutim, način njegovog implementiranja i primjene prepušten je na izbor svakom muslimanu pod uvjetom da ga ne odvede u zabranu.

⁷ Dževami'u-l-'ulumi ve-l-hikem, str. 223.

⁸ Fethu-l-bari, sv. 13, str. 253.

Obaveza prema Poslaniku, s.a.v.a.

Treće, obavezost uvažavanja Poslanika, s.a.v.a.

U časnom Kur'antu objavljeni su brojni ajeti koji podstiču na uvažavanje i veličanje Poslanika, s.a.v.a., i ljubav prema njemu:

1. Uzvišeni je rekao:

﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا السُّورَ الَّذِي
أُنْزَلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

Oni koji budu u njega vjerovali, koji mu budu potporu dali, njega pomagali i Svjetlo koje mu bude objavljivano slijedili, takvi će uspjeti i spašeni biti.⁹

Tumači časnog Kur'ana naveli su da riječ *te'zir* u časnom ajetu ne znači samo pomaganje, jer se to razumije od riječi *neseruh*, a da je riječ *te'zir* značila samo pomaganje, onda ne bi bilo potrebno ponavljati isto značenje. Stoga *te'zir* u ajetu znači poštivanje, uvažavanje i veličanje ili pomaganje uz veličanje.¹⁰

2. Jedan od tih ajeta je i ovaj:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ
النَّبِيٍّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرٍ بَعْضِكُمْ لِيَعْضِ
تَخْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾

⁹ *El-A'rāf*, 157.

¹⁰ *Medžme'u-l-bejan*, sv. 4, str. 604; *El-Behrū-l-muhit*, sv. 5, str. 196; *Tefsiru-l-Kur'ani-l-'azim*, Ibn Kesir, sv. 9, str. 265; *Tefsiru-l-mizan*, sv. 8, str. 296.

إِنَّ الَّذِينَ يَغْضُبُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ
 الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهَ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَىٰ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ
عَظِيمٌ

O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa, niti sa njim glasno govorite kao što jedan sa drugim govorite da vam ne bi propala djela vaša a da vi i ne osjetite. Doista, One koji pred Poslanikom Allahovim stišavaju svoje glasove, a to su oni čija je srca On iskušao u bogobojaznosti, njima pripada oprost i nagrada velika.¹¹

U ovom ajetu časni Kur'an ukazuje na poseban edeb i kodeks ponašanja kojeg se muslimani trebaju pridržavati u vezi s Poslanikom, s.a.v.a., uz neophodnost čuvanja njegovog položaja kao poslanika i upućivača ka Gospodaru, jer ga časni ajet opisuje odlikom vjerovjesništva.

3. Božije riječi su i ovaj ajet:

﴿لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءٍ
 بَعْضِكُمْ بَعْضاً﴾

Ne smatrajte Poslanikov poziv među vama kao poziv kojim pozivate jedan drugoga.¹²

U ovom ajetu, časni Kur'an zabranjuje da se Poslanikov, s.a.v.a., poziv tretira na isti način kao poziv drugih ljudi.

¹¹ El-Hudžurat, 2-3.

¹² En-Nur, 63.

4. Takav je i časni ajet:

﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

*Allah i Njegovi meleki blagosiljaju
Vjerovjesnika, o vjernici, blagosiljajte ga i vi,
i pozdrav mu šaljite!¹³*

U ovom časnom ajetu, muslimanima je naređeno da Poslanika, s.a.v.a., spomenu dovom, blagosiljanjem i selamom zbog njegovog uzvišenog položaja kod Allaha i hvaljenog mjesta.

Također, u brojnim predajama naređuje se poštivanje i veličanje Poslanika, s.a.v.a., i ljubav prema njemu. Ukazat ćemo na samo neke od njih:

1. Preneseno je da je Poslanik, s.a.v.a., rekao: "Ne vjeruje niko od vas kome ja nisam draži od njegovog imetka, porodice i svih ljudi."¹⁴
2. Preneseno je da je Omer ibn Hattab rekao: "Poslaniče, doista, ti si meni draži od svega osim od mene samog." Poslanik, s.a.v.a., mu reče: "Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, (nećeš biti vjernik) sve dok ti ne budem draži od tebe samog." Omer je rekao: "Pa ti si mi sad draži od mene samog." On reče: "Sad je uredu, Omere!"¹⁵

¹³ El-Ahzab, 56.

¹⁴ Sahihu Muslim, sv. 3, str. 275 i 183; Musnedu Ahmed ibn Hanbel, sv. 4, str. 183, hadis 13499 i 12739; Es-Sunenu-l-kubra, Nisai, sv. 6, str. 534, hadis 11745; Sahihu-l-Buhari, sv. 1, str. 9.

¹⁵ Es-Sire bilugati-l-hubbi ve-š-ši'r, Se'id Havva, str. 15.

3. Od Ibn Abbasa je preneseno da je rekao: "Božiji Poslanik, s.a.v.a., je rekao: '... i volite mene zbog ljubavi prema Allahu, a volite moj Ehli bejt zbog ljubavi prema meni.'"¹⁶

Prema tome, po argumentima iz časnog Kur'ana i časnog sunneta utvrđena je obaveza poštivanja, uvažavanja i ljubavi prema Poslaniku, s.a.v.a.

Međutim, način izražavanja ovog poštovanja i veličanja šerijat je prepustio muslimanima kako bi ga sami primijenili u skladu sa svojim raznolikim i promjenjivim običajima i tradicijom i posredstvom onog što potiče iz njihovog osjećanja prema Poslaniku, s.a.v.a., pod uvjetom da se ne čini neka zabrana i da ne bude u suprotnosti s ustanovljenim islamskim kodeksima po Knjizi i sunnetu.

¹⁶ *Sunenu-t-Tirmizi*, sv. 5, str. 622, hadis 3789.

Božiji dani

Četvrti, dan rođenja Poslanika, s.a.v.a., kao jedan od Božijih dana.

Jedan od dokaza za dozvoljenost obilježavanja rođenja Poslanika, s.a.v.a., je časni ajet:

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرُجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكَرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَارٍ شَكُورٍ﴾

I Mi smo poslali Musaa s Našim znacima:

“Izvedi narod svoj na svjetlost iz tmina, i opomeni ga Allahovim danima!” Zbilja, u tom su znaci za svakog ko strpljiv i zahvalan je,¹⁷

u kojem Svevišnji Allah traži od vjerovjesnika Musaa, a.s., da podsjeti svoj narod na Božije dane, a to znači da je podsjećanje na Božije dane traženo i pohvaljeno kod Allaha, jer to nije ograničeno samo na Musaa i njegov ummet. Pritom se pod “danim” sigurno ne misli na puko vrijeme, već je to podsjećanje na prijašnje, velike događaje, a tako su nazvani zato što dani predstavljaju određeni okvir za ove događaje, bez obzira na to jesu li to dani blagodati ili dani nevolja i iskušenja, jer oni obuhvataju obje vrste događaja.

¹⁷ Ibrahim, 5.

Ovi su događaji primjeri djelotvornosti Božijih zakona u ljudskim društvima i zato je podsjećanje na njih Poslanikova, s.a.v.a., dužnost i dio njegove misije i odgajanja ummeta. Ne može se podsjećati i savjetovati u vezi s velikim Božnjim danima na bilo kakav način, već se traži podsjećanje samo na dane poznate po svojim događajima.

Značenje ajeta bi bilo: Poslaniče, savjetuj ih ohrabrvanjem i plašenjem. Ohrabrvanje je podsjećanje na blagodati koje je Allah podario njima i onima koji su bili prije njih, koji su vjerovali u poslanika u minulim danima u kojima su se desili veliki događaji, poput onog što se desilo 'Adu, Semudu i drugima.

U vezi s Musaom, a.s., Božji dani su dvovrsni – jedan dio su dani nevolja i nedaća, a drugi dio su dani blagodati i pobjede. Jedan dio Božijih dana koji su vezani za Musaa, a.s., su nevolja i nedaća, a jedan dio blagodati i pobjede.

Časni Kur'an je spomenuo da je razlog za podsjećanje na ove dane to što su ti dani lekcije i znakovi za svakog strpljivog i zahvalnog.¹⁸ Dakle, ti dani imaju pozitivne i odgojne rezultate na putu ostvarivanja strpljivih i zahvalnih ljudi, pa uz njih ummet uspijeva i pobjeđuje neprijatelje te uspješno primjenjuje Božansku poslanicu.

¹⁸ Vidi: *El-Keşşaf*, Zemehseri, sv. 2, str. 540, *Tefsiru-s-Se'lebi*, sv. 3, str. 375; *Ed-Durru-l-mensur*, sv. 4, str. 132; *Et-Tefsiru-l-kebir*, Er-Razi, sv. 19, str. 84; *Tefsiru-l-'Ajjaši*, sv. 6, str. 59; *Medżme'u-l-bejan*, sv. 6, str. 59; *Tefsiru-l-mizan*, sv. 11, str. 18; *El-Džami'u-l-kebir li ahkami-l-Kur'an*, sv. 9, str. 342.

Islamski ummet je u svojoj velikoj historiji prošao kroz velike događaje i dešavanja u kojima su bile pouke. Tako su neki dani bili blagodati, dok su neki dani bili nevolje i nedaće. Dan rođenja Božijeg Poslanika, s.a.v.a., kod muslimana se smatra velikim događajem i jedan je od dana u kojima je Allah ne samo muslimane već cijelo čovječanstvo obasuo blagodatima, poput dana sličnih njima koji su predmet podsjećanja. Tako obilježavanje postaje kao čin ibadeta, primjer za sjećanje na blagodati koje nam je Allah podario iz Svoje samilosti i primjena sadržaja časnog ajeta:

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى التُّورِ وَذَكَرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَا يَاتٍ لِكُلِّ صَبَارٍ شَكُورٍ﴾

*I Mi smo poslali Musaa s Našim znacima:
"Izvedi narod svoj na svjetlost iz tmina, i
opomeni ga Allahovim danima!" Zbilja, u tom
su znaci za svakog ko strpljiv i zahvalan je.¹⁹*

U životima Božijih vjerovjesnika dan njihovog rođenja smatra se važnim i blagoslovljenim danom. Svevišnji Allah je pozdravio Svog vjerovjesnika Jahjaa u ovakovom danu, kada je rekao:

﴿وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلْدَةِ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبَعْثَ حَيًا﴾

¹⁹ Ibrahim, 5.

*I neka je mir njemu na dan kada je rođen,
i na dan kad umro je, i na dan kad proživljen
bude!,²⁰*

a i vjerovjesnik Isa, a.s., je pozdravio sebe u

﴿وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبَعْثُ حَيًّا﴾

*I neka je mir meni na dan kad sam rođen, i
na dan kad umrem, i na dan kad proživljen
budem!²¹*

Naš Vjerovjesnik, s.a.v.a., najbolji je vjerovjesnik. Zato bi i dan njegovog rođenja trebao biti časniji od dana rođenja ostalih vjerovjesnika, a podsjećanje na njega bi trebalo biti veće po svemu od podsjećanja na rođenja drugih, jer je to dan u kojem je Allah spustio blagodati na čovječanstvo preko Pečata vjerovjesnika.

²⁰ *Merjem*, 15.

²¹ *Merjem*, 33.

Povijest mevluda

Peto, historijska stvarnost dana rođenja Poslanika, s.a.v.a.

Historičari kažu: Želja za što većim veličanjem Poslanika, s.a.v.a., među dobrostivima i bogobojaznima bila je razlog da se 300. h. godine²² počinje obilježavati njegovo rođenje, tj. ovo je obilježavanje postojalo i prije ove godine, ali na ovaj datum obilježavanje je s individualnog prešlo na kolektivni oblik. Razlog je bio sve veće interesovanje koje su za ovaj dan pokazivali dobri i bogobojazni ljudi islamskog ummeta. Preneseno je o Keradžikiju (umro 343. h.), koji je bio jedan od pobožnih isposnika, da nije prekidao post osim na dva bajrama i na dan rođenja Poslanika, s.a.v.a.²³

Kastalani je rekao: "Još uvijek pripadnici islama obilježavaju mjesec njegovog, s.a.v.a., rođenja, priređujući gozbe, udjeljujući razne sadake u njegovim noćima, izražavajući radost, povećavajući dobročinstva, posvećujući se učenju njegovog časnog mevluda, a na njima su očite svakovrsne blagodati zahvaljujući njegovom blagoslovu... pa nek se Allah smiluje čovjeku koji noć njegovog rođenja uzima kao blagdan."²⁴

²² *El-Mevasim ve-l-merasim*, str. 41.

²³ *El-Hadaretu-l-islamija fi-l-karni-r-rabi' el-hidžri*, sv. 2, str. 298.

²⁴ *El-Mevahibu-l-ledunnija*, sv. 1, str. 27; *Es-Siretu-n-nebevije*, Zejni Dehlan, sv. 1, str. 24; *Es-Siretu-l-halebijje*, sv. 1, str. 83-84.

Potom Kastalani hvali stav Ibnu-l-Hadža riječima: "I Ibnu-l-Hadž je u El-Medhalu potpuno odbacio novotarije, zabave i pjevanke uz zabranjene instrumente, koje su ljudi uveli prilikom izvođenja časnog mevluda. Neka ga Allah nagradi za njegove lijepe namjere."²⁵

Es-Sehāvi je rekao: "Još uvijek pripadnici islama iz ostalih područja i velikih gradova organiziraju mevlude, u noćima ovog mjeseca udjeluju različite sadake i pridaju važnost čitanju njegovog plemenitog mevluda, a na njima su očite svakovrsne blagodati zahvaljujući njegovom blagoslovu."²⁶

Ibn 'Abbad²⁷ je u svojoj knjizi Er-Resailu-l-kubra rekao: "Što se tiče mevluda, pa ono što se meni čini jeste da je to jedan od muslimanskih bajrama i jedan od njihovih blagdana i sve što oni u tom danu čine, što je zahtjev radosti i sreće, radi blagoslovljenog mevluda, kao što su paljenje svijeća, naslađivanje očiju i ušiju, ukrašavanje raskošnom odjećom i jahanje udobnih životinja, dozvoljeno je i niko to ne može negirati."²⁸

Od Ibn Hadžera je preneseno da je rekao: "A ono što se čini u tom danu, pa treba se ograničiti na ono od čega se razumije zahvala Allahu, kao što su učenje Kur'ana, hranjenje ljudi, udjeljivanje

²⁵ Ibid.

²⁶ Es-Siretu-l-halebijje, sv. 1, str. 83-84; Es-Siretu-n-nebevijje, Zejni Dehlan, sv. 1, str. 24; Tarihu-l-hamis, sv. 1, str. 223.

²⁷ Ebu Abdullah Muhammed ibn Ibrahim ibn Abdullah ibn Malik (...) ibn Jahja ibn Abbad En-Nefzi Er-Rundi, umro 1390. (792. h.), iz Runde u Andaluziji.

²⁸ Vidi: El-Kaulu-l-fasl fi hukmi-l-ihtifali bi mevlidi hajri-r-rusul, str. 175.

sadake, recitovanje hvalospjeva Poslaniku, s.a.v.a., i stihova vezanih za duhovnost, a ono što ide uz to kao slušanje muzike, igranje i slično, pa ono što je dozvoljeno, što ne škodi radosti tom danu, nije problem da se smatra dijelom mevluda, ali ono što je haram ili mekruh (pokuđeno), to nije dopušteno i isto je ono što je bolje izbjegavati.”²⁹

Obilježavanje rođenja Poslanika kod vladara i političara

Kažu da je prvi od vladara koji je obilježio rođenje Poslanika, s.a.v.a., bio zapovjednik Ebu Se'id Muzafferudin El-Erbeli,³⁰ umro 630. h.³¹ Na tom blagdanu učestvovale su skupine ljudi iz Bagdada, Mosula, El-Džezipre, Sendžara, Nesibejna, čak i iz Perzije. Među njima su bili ulema, sufije, govornici, učači i pjesnici i proveli bi period od muharrema do rebi'u-l-evvela u Erbilu. Zapovjednik bi u glavnoj ulici postavio velike etažere od drveta s više etaža, jedan iznad drugog, do pet spratova, koje je ukrašavao, a na njima su do vrha sjedili pjevači, muzičari, igrači na konjima...³²

²⁹ *Telhis min risaleti Husni-l-meksad od Sujutija*, izdat uz *En-Ni'metu-l-kubra 'ala-l-'alem*, str. 90.

³⁰ Muzafferudin Ebu Se'id Kukoburi ibn Ali ibn Bektekin ibn Muhammed Et-Turkeman, bio je vladar Erbila, jedan od Salahudinovih zapovjednika, veliki dobročinitelj, a što se tiče njegovog priređivanja mevluda, to se ne može opisati... (*Sijeru a'lami-n-nubela*), priređivao je časni mevlud u mjesecu rebi'u-l-evvelu i pravio ogromnu proslavu... (*El-Bidajetu ve-n-nihaje*).

³¹ *El-Hadaretu-l-islamijja fi-l-karni-r-rabi' el-hidžri*, sv. 2, str. 299, od *Ez-Zerkavija*, sv. 1, str. 164. Također vidi: *Et-Tevessul bi-n-nebijj ve džeheletu-l-vehhabijjin*, str. 115; *Husnu-l-mekksad*, izdato uz *En-Ni'metu-l-kubra*, str. 75, 80 i 477; *El-Bidajetu ve-n-nihaje*, sv. 13, str. 137.

³² *Vefejatu-l-a'jan*, sv. 1, str. 381 i 437; *Šezeratu-z-zeheb*, sv. 5, str. 136-140; *Es-Siretu-n-nebevijje*, Zejni Dehlan, sv. 1, str. 24; *El-Bidajetu ve-n-nihaje*, sv. 13, str. 137.

Rešid Ridha piše: "Prvi koji je organizovao okupljanje radi čitanja priče o rođenju Poslanika, s.a.v.a. – mevlud, bio je jedan od čerkejskih³³ kraljeva u Egiptu."³⁴

Također su napisane mnoge knjige i poslanice i objavljene mnoge diskusije koje govore o dozvoljenosti i šerijatskoj legitimnosti mevluda i ostalih obilježavanja i proslava, pored mnogih studija koje su usputno, uz druge teme, navođene po raznim knjigama koje su pisane u druge svrhe. Neke od tih knjiga i poslanica su sljedeće:

1. *Et-Tenvir fi mevlidi-s-siradži-l-munir*; Ibn Dehje je ovu knjigu napisao za zapovjednika Muzafferudina, a on mu je darovao 1000 dinara i platio mu troškove boravka kod njega.
2. *Husnu-l-meksad*, poslanica koju napisao Sujuti.
3. *El-Mevlid*, Ibnu-r-Rebi³⁵.
4. *En-Ni'metu-l-kubra 'ala-l-'alem fi mevlidi sejjidi ibni Adem*, Ahmed ibn Hadžer El-Hesemi Eš-Šafi'i.

³³ Kraljevi koji su porijeklom bili iz Kavkaza, vladali su Egiptom od 1382. do 1516. godine.

³⁴ Vidi: *El-Kaulu-l-fasl fi hukmi-l-ihtifali bi mevlidi hajri-r-rusul*, str. 305.

³⁵ *Vefejatu-l-a'jan*, sv. 1, str. 381 i 437; *Husnu-l-mekksad*, Sujuti, str. 75 i 77; *El-Bidajetu ve-n-nihaje*, sv. 13, str. 137; *Es-Siretu-l-halebijje*, sv. 1, str. 83-84.

³⁶ *El-Mevasim ve-l-merasim*, str. 41.

Svojstva i propisi mevluda

Dan rođenja Poslanika, s.a.v.a., ima svoje posebne vjerske propise, kao što donosi i blagoslove i darove koje Uzvišeni Allah iz samilosti daruje Svojim robovima. Iz riječi spomenutih učenjaka kao što su Kastalani, Ibnu-l-Hadž, Ibn 'Abbad i Ibn Hadžer, razumije se da se dan rođenja Poslanika, s.a.v.a., smatra jednim od bajrama.³⁷

1. Ibnu-l-Dževzi je rekao: "Jedno od svojstava mevluda jest da će biti zaštita u toj godini i ubrzana radosna vijest o dolasku do želje i cilja."³⁸
2. Mustehab je ustati pri učenju mevluda i donošenju salavata na Poslanika, s.a.v.a. Spomenuli su i da su oni iz poštovanja i veličanja ustajali na noge i govorili su o propisima ovog ustajanja. Safuri Eš-Šafi'i je rekao: "Nije odbačeno pitanje ustajanja pri spominjanju rođenja Poslanika u mevludu, jer je to jedan od pohvalnih bid'ata. Jedna je skupina izdala fetvu da je mustehab ustati pri spominjanju njegovog rođenja, a jedna je skupina smatrala obaveznim donošenje salavata na njega kad god ga se spomene, što je znak njegovog poštivanja i veličanja."³⁹

³⁷ *El-Mevahibu-l-ledunnija*, sv. 1, str. 27; *Es-Siretu-n-nebevijje*, Zejni Dehlan, sv. 1, str. 24; *Es-Siretu-l-halebijje*, sv. 1, str. 83-84.

³⁸ *El-Mevahibu-l-ledunnija*, sv. 1, str. 27; *Tarihu-l-hamis*, sv. 1, str. 223.; *Dževahiru-l-bihar*, sv. 3, str. 340; *Es-Siretu-n-nebevijje*, Zejni Dehlan, sv. 1, str. 24.

³⁹ *Nuzhetu-l-medžalis*, sv. 2, str. 80.

Ibn Tejmije i pjevanje na Bajram

Ovako je objasnio Ibn Tejmije: Bajram nije ograničen na ibadete, sadaku i slično, već prelazi i na igru i pokazivanje radosti. Ibn Tejmije tvrdi: "Za to postoji osnov u sunnetu, tj. u predaji se spominje da su kod Posanika, s.a.v.a., bile sluškinje koje su pjevale, pa je ušao Ebu Bekr i osudio to riječima: 'Zar šejtanove frule u kući Božijeg Poslanika?'⁴⁰, ali je Poslanik, s.a.v.a., rekao: 'Doista, svaki narod ima svoj Bajram, a danas je naš Bajram.'"⁴¹ Dodao je: "Motiv za sve što se čini na Bajram, kao što su jelo, piće, odjeća, ukrasi, igra, odmor i slično, postoji u svim dušama, ukoliko nema neke zapreke za to, posebno kod djece, žena i mnogih slobodnih ljudi."⁴²

⁴⁰ Mnogi učenjaci su odbacili istinitost ove predaje zbog nepristojnosti sadržaja.

⁴¹ *Iktidau-s-sirati-l-mustekim*, Ibn Tejmija, str. 194 i 195. Vidi: *Sahihu-l-Buhari*, sv. 1, str. 111; *Sahihu Muslim*, sv. 2, str. 22; *Es-Siretu-l-halebijje*, sv. 1, str. 61-62; Šerhu *Sahihi Muslim*, Nevevi, na margini *Iršadu-s-sari*, sv. 4, str. 195-197; *Delailu-s-sidk*, sv. 1, str. 389; *Sunenu-l-Bejheki*, sv. 10, str. 224; *El-Lume'*, Ebu Nasr, str. 274; *El-Bidajetu ve-n-nihaje*, sv. 1, str. 276; *El-Medhal*, Ibnu-l-Hadž, sv. 3, str. 109; *El-Musannef*, sv. 11, str. 104; *Medžme'u-z-zevaид*, sv. 2, str. 206.

⁴² *Iktidau-s-sirati-l-mustekim*, Ibn Tejmija, str. 195. Ako Bajram nije ograničen na ibadete i sadaku, već ih prelazi, a motiv za ono što se čini na Bajram postoji u svim dušama, šta je onda zapreka za obilježavanja rođenja Poslanika, s.a.v.a., pokazivanjem radosti, sreće i smiraja, ukoliko prihvativimo tu predaju?

Neznanje ili drskost?

Šesto, kritiziranje tvrdnje zabrane

Uprkos jasnoći dozvoljenosti obilježavanja rođenja Poslanika, s.a.v.a., i njegovoj vezi sa srži vjere, samozvane selefije još uvijek insistiraju na tome da ovo obilježavanje spada u okvire novotarije. Ibn Tejmije kaže: "I tako je ono što su neki ljudi uveli, ili oponašajući kršćane u rođenju Isaa, a.s., ili zbog ljubavi prema Poslaniku, s.a.v.a. Allah će njih nagraditi za ovu ljubav i ovaj idžtihad, ali neće za novotariju što su rođenje Poslanika, s.a.v.a., uzeli kao bajram, iako se ljudi razilaze o datumu njegovog rođenja, jer to 'selefi' – prve generacije muslimana – nisu činili, a postojao je motiv za to i nije bilo prepreke. Da je ovo bilo čisto dobro ili da je dobra strana bila jača, oni bi to svakako činili, jer su oni više voljeli Poslanika, s.a.v.a., i više su ga veličali." Dodao je: "I uprkos njegovom priznavanju vrijednosti dana rođenja Poslanika, s.a.v.a., Ibnu-l-Hadž se ne slaže s njegovim obilježavanjem, zbog ružnih stvari koje se čine tom prilikom, zbog toga što je Poslanik, s.a.v.a., želio lahkoću za svoj ummet i što o mevludu nije preneseno ništa posebno, pa zato postaje novotarija."⁴³

Dakle, kroz spomenute izjave vidimo da su oni koji su ljudima zabranili obilježavanje rođenja Poslanika, s.a.v.a., i ostalih islamskih povoda i

⁴³ *El-Medhal*, Ibnu-l-Hadž, sv. 3, str. 2.

to smatrali haramom, svoje dokazivanje zasnovali na pogrešnom shvatanju značenja bid'ata – novotarije. Oni su mislili da nepovezanost s vjerom znači nepostojanje stvari u prvom dobu islama ili nepostojanje posebnog dokaza koji tu stvar dotiče imenom i nazivom, a povezanost s vjerom znači postojanje te stvari u prvom dobu islama ili dolazak posebnog dokaza za nju. Međutim, mjerilo za prepoznavanje novotarije nije samo postojanje ili nepostojanje posebnog dokaza, već treba pogledati na opće i generalne šerijatske dokaze koji djelo izvode iz domena novotarije, kao što neprakticiranje šerijata u prvom dobu nije jednako sa šerijatskom nepoželjnošću, jer mjerilo da nešto bude novotarija nije uopće neprakticiranje ili nepostojanje u prvom dobu šerijata.

Neki su drugi pokušali dodati još jedan dokaz za zabranu obilježavanja rođenja Poslanika, s.a.v.a., a to je da obilježavanje mevluda sadrži zabranjena djela kao što su muzika, pjesme, miješanje žena i muškaraca itd. Isto onako kako potpuno odbacujemo ovu vrstu tvrdnje o zabranjenim postupanjima na obilježavanjima koje priređuju sljedbenici škole Ehli bejta, a.s., i to smatramo neosnovanom optužbom, isto tako naglašavamo da održavanje mevluda zajedno s nekim zabranjenim činom samo po sebi ne može ukinuti dozvoljenost mevluda i ne može biti dokaz za zabranu mevluda, jer držanje do takve tvrdnje nužno bi iziskivalo

poništenje općeprihvaćenih ibadeta kada bi se sastali s bilo kakvim zabranjenim činom, a to je nešto što niko ne bi podržao. Na primjer, ako se obavljanje farz namaza odvija istovremeno sa zabranjenim gledanjem neke žene ili muškarca, može li se reći da je farz namaz postao novotarija čije je obavljanje haram? Da li se ovaj haram uzlazno proteže do samog legitimeta i same obaveze zbog toga što se odvija istovremeno s nekim haram činom?

Ono što nam je važno ovdje spomenuti jeste da su preneseni opći šerijatski dokazi o neophodnosti poštivanja, uvažavanja i veličanja ličnosti Božijeg Poslanika, s.a.v.a., kako za njegovog života tako i nakon njegove smrti, toliko brojni da ih niko ne može negirati ili sumnjati u njih, a ti su dokazi dovoljni da potvrde ispravnost mevluda, da mu dadnu šerijatski legitimitet, da ga učine jednom od najočitijih manifestacija i najjasnijih primjera uvažavanja. Zato su neki od sunijskih učenjaka iz općeprihvaćenih dokaza shvatili dubinu veze ovog čina sa šerijatom, pa su ga neki od njih nazvali dobrom novotrijom. Ibn Hadžer o tome kaže: "Priređivanje mevluda je novotarija koja nije prenesena od dobrih prethodnika iz prva tri stoljeća, ali ona ipak sadrži i pohvalne i pokuđene stvari. Pa tako, ako neko drži do dobrog i ako izbjegava loša djela, onda je to dobra novotarija, ako ne, onda nije." ⁴⁴

⁴⁴ *El-Mevasim ve-l-merasim*, str. 62, prenoseći iz *Husnu-l-mekksad i Et-Tevessul bi-n-nebijj ve džeheletu-l-vehhabijjin*, str. 114.

Imam Ebu Šama je rekao: "Jedna od najboljih novina u našem vremenu jest ono što se čini svake godine na dan rođenja Poslanika, s.a.v.a., kao što su udjeljivanje sadake, dobročinstvo, pokazivanje ukrasa i radosti, jer je u tome, pored dobročinstva siromašnima, izražavanje ljubavi prema Poslaniku, s.a.v.a., veličanje njega u srcu svakog ko to čini i zahvaljivanje Allahu što je pokazao Svoju milost stvaranjem Poslanika, s.a.v.a., kojeg je poslao kao milost svima."⁴⁵

Sujuti u svojoj poslanici, *Husnu-l-meksad fi 'ameli-l-mevlid* piše: "Po mom mišljenju, sam čin mevluda, a to jeste okupljanje ljudi, učenje odlomaka iz Kur'ana i pripovijedanje prenesenih predaja o Poslaniku, s.a.v.a., i o čudima koja su se zbila s njegovim rođenjem, potom prostiranje trpeze s koje ljudi jedu, poslije čega se razidu, bez dodavanja nečeg drugog, jest jedna od dobrih novotarija za koje će oni koji to čine biti nagrađeni, zbog veličanja položaja Poslanika, s.a.v.a., i izražavanja radosti i sreće zbog njegovog časnog rođenja."⁴⁶ Dodao je: "Rekao je Mervzi da je pitao sam Ebu Abdullaha (Ahmeda ibn Hanbela) o ljudima koji noću ostaju budni, kada učač uči Kur'an, i mole do ujutro. On je govorio: 'Ja se nadam da u tome nema problema.' I rekao je Ebu-s-Seri El-Harbi da je 'Ebu Abdullah rekao:

⁴⁵ *Es-Siretu-l-halebijje*, sv. 1, str. 83-84.

⁴⁶ *Kej la nemdi be'idan 'an ihtijadžati-l-āsr*, Se'id Havva, str. 6; *Es-Siretu bi lugati-l-hubbi ve-š-ši'r*, str. 42.

Šta može biti bolje od toga da se ljudi okupe, obavljaju namaz i spominju blagodati koje im je Allah podario, kao što su to činili ensarije?”

Dodao je još i sljedeće: “Ovo je ukazivanje na ono što je Ahmed zabilježio, da je Ismail prenio od Ejjuba, a on od Muhammeda ibn Sirina da mu je preneseno da su ensarije prije dolaska Poslanika, s.a.v.a., u Medinu razmišljali: ‘Kad bismo mogli odrediti jedan dan da se okupimo i spominjemo ovo čime nam je Allah podario blagodati’ pa su predložili subotu, ali su odustali od toga: ‘Ne bismo da se poistovjećujemo s Jevrejima, jer je to njihov dan. Neka bude nedjelja.’ Neki su na to rekli: ‘Ne bismo da se poistovjećujemo s kršćanima. To je njihov dan. Neka bude el-‘arube’, a tako su nazivali petak. Potom su se okupili u kući Ebu Umama Es’ada ibn Zurara, zaklali jednu ovcu i bila im je dovoljna.”⁴⁷

Prema tome, dozvoljenost okupljanja radi proslave i radovanja važnim vjerskim povodima čovjekova je težnja koja kreće iz ljudskog fitreta i prirodno se budi dok čovjek živi u društvu, a muslimani nisu zaostali u praćenju tog ljudskog postupanja u raznim vjerskim povodima. Ovo što Ibn Tejmije prenosi samo je jedan od desetina prizora koji prikazuju ovu činjenicu i oslikavaju se u životima muslimana na način koji odgovara i slaže se s prirodom običaja, tradicije i vrijednosti koje su tada vladale društvom.

⁴⁷ *Iktidau-s-sirati-l-mustekim*, Ibn Tejmija, str. 304. Izvor je *Es-Siretu-n-nebevijja*, Ibn Hišam.

Sve to dokazuje da obilježavanje i okupljanje radi oživljavanja islamskih uspomena vuče korijene do početka pojave časnog islamskog poziva.

Mišljenje dr. Se'ida Havvaa o ovom pitanju slobodnije je i umjerenije u odnosu na druga mišljenja. On je podržao dozvoljenost oživljavanja svih islamskih uspomena, a posebno rođenje Poslanika, s.a.v.a., i to uvjerljivim dokazima, i napao ekstremiste koji nisu pravilno shvatili značenje novotarije, uprkos tome što je i dalje vjerovao da se novotarije dijele na pokuđene i pohvalne. On kaže: "Ono što mi kažemo jeste da se mjesec rođenja Poslanika, s.a.v.a., uzima kao povod podsjećanja muslimana na siru Poslanika, s.a.v.a., i njegove vrline, i to nije problem; da se mjesec rođenja uzima kao mjesec u kojem se budi osjećaj ljubavi kod muslimana prema Poslaniku, s.a.v.a., ni to nije problem; da se mjesec rođenja uzima kao mjesec u kojem se više govori o Poslanikovom šerijatu, ni to nije problem. U onome na što se naviklo po nekim mjestima, da se okuplja radi slušanja nekog predavanja, stihova ili ilahija u nekoj džamiji ili kući, ja ne vidim nikakav problem, pod uvjetom da ono što se govori bude ispravno.

Dakle, samo okupljanje radi slušanja jedne stranice iz sire ili neke kaside o hvaljenju Poslanika, s.a.v.a., dozvoljeno je i nadamo se da

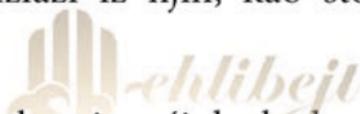
će oni koji učestvuju i prisustvuju tome biti nagrađeni. Ako se izdvoji jedan mjesec u kojem se kazuje o siri u obliku stihova i ljubavi, to ne može biti neki problem. Zar bi neka škola počinila grijeh ako bi za svaku oblast obrazovanja izdvojila po jedan mjesec? Ni ovdje ne mislimo da je stvar drugačija.”

I dodao je: “Profesor Hasan El-Benna bio je iskren čovjek, ispravnog gledišta i predvodnik u znanju. On se zalagao za oživljavanje islamskih povoda u nestabilnom mračnom dobu, u kojem su muslimani pali u nehaj lišeni znanja o mnogim vjerskim pitanjima. Neke od njegovih riječi u njegovim sjećanjima su i ove: ‘Oživljavanje svih noći u kojima je obavezno obilježavanje među muslimanima, bez obzira na to je li to učenje časne Božije Knjige, govor, prigodna predavanja (...).’ Potom on napada ekstremiste riječima: ‘Ekstremisti u ovim pitanjima nisu u pravu, jer stvari nisu prvobitno zabranjene, već je prvobitna dozvoljenost sve dok ne dođe odredba o zabrani, i pogrešno je njihovo shvatanje hadisa ‘šta god nije po našoj naredbi, odbačeno je (...).’”⁴⁸

Ustvari, zajedničko izražavanje vjerskih osjećanja i emocija koje su pohranjene u dušama muslimana prepušteno je običajima naroda, njihovim raznim metodama i posebnim društvenim tradicijama. Slično ovome čini većina ili sve države obilježavanjem dana

⁴⁸ *Kej la nemdi be'idan 'an iħtijadžati-l-āsr*, Se'id Havva, str. 6; *Es-Siretu bi lugati-l-hubbī ve-š-ši'r*, str. 36-39.

nezavisnosti, osim što postoji jedna razlika između ovih općih obilježavanja i obilježavanja rođenja časnog Poslanika ili ostalih važnih islamskih povoda, a ona se sastoji u tome da su ta opća obilježavanja podložna običajima, pravilima i protokolima koji vladaju životima ljudi, a ne moraju biti obuhvaćena općim odredbama zakonodavstva koje bi ih uvele u okvir poželjnih i pohvalnih, dok obilježavanje islamskih povoda, naročito rođenja plemenitog Poslanika, s.a.v.a., spada pod naredbe islamskog šerijata i proizlazi iz njih, kao što smo već objasnili.

Na kraju, potrebno je reći da, kada pogledamo motive i razloge ove vrste postupanja do kojih drže sljedbenici Ehli bejta, a.s., i insistiraju na njima, na prakticiranju u raznim islamskim povodima, kako sretnim tako i tužnim, a naročito na obilježavanju rođenja Poslanika, nailazimo na njihovu jaku čežnju za čuvanjem znamenja ličnosti Poslanika, s.a.v.a., blistavim i zauvijek živim u svijesti muslimana. Nailazimo na njihovu jaku čežnju da podare osjećaj dostojanstva učenjima islamske poslanice i obnove težnje prema njima te da drže do njih, budući da svako ko je obaviješten o ovim obilježavanjima zna da je njihov cilj prije svega osvjetljavanje položaja časnog Poslanika, s.a.v.a., i objelodanjivanje vječnih plodova i rezultata njegovog položaja kroz riječi, kaside, govore, sjećanja, posebno odabrane islamske tekstove...

Čak neki od radova sadrže različite studije o raznim aspektima njegovog časnog života i njegove velike borbe za uzdizanje Allahove riječi na Zemlji i druge stvari vezane za njega, koje pozivaju muslimane u poznavanje njegove sile i ohrabruju ih na to da ga slijede i kreću se prema njegovoj uputi.

Sejjid Muhsin El-Emin El-'Amili u ovom kontekstu kaže: "Ne postoji nikakva zapreka ni po razumu ni po šerijatu za obilježavanje rođenja vjerovjesnika i bogougodnika, koje vеhabije nazivaju a'jad ve-l-mevasim, izražavanjem radosti i stavljanjem ukrasa na dan njihovog rođenja koje je jedna od Božijih blagodati ljudima, čitanjem povijesti njihovog rođenja, kao što je običaj u čitanju priče o rođenju Poslanika, s.a.v.a., traženjem uzvišenijeg položaja za njih od Allaha, ponavljanjem salavata i selama na njih te traženjem milosti za bogougodnike, ako ne sadrži neki vanjski haram kao pjevanje, razvrat, korištenje zabranjenih instrumenta i slično, kao što rade svi razumnici i pripadnici drugih religija u danima rođenja njihovih velikana i vjerovjesnika i u danima preuzimanja vlasti od strane njihovih vladara, a to je sve jedna vrsta uvažavanja. Pa ako je onaj koji se uvažava i dostoјan toga, tada je uvažavanje istovremeno pokornost i robovanje Allahu, a nije svako uvažavanje robovanje onome koji se uvažava. Stoga je poređenje toga s činom idolopoklonika u vezi s njihovim idolima neumjesno."⁴⁹

⁴⁹ Kešfu-l-irtijab, str. 450.

Sažetak diskusije

Muslimani su vijekovima obilježavali i još uvijek obilježavaju rođenje Poslanika, s.a.v.a. Nije tačna tvrdnja da je obilježavanje mevluda novotarija i da nema veze s vjerom, jer je potvrda ove tvrdnje zasnovana na pogrešnom shvatanju značenja novotarije – da novotarija znači nepostojanje stvari u prvom dobu ili nepostojanje posebnog dokaza za nju.

Međutim, ispravno je to da predmet može biti dozvoljen u vjeri na dva načina:

1. kada se izdaje poseban vjerski tekst za taj predmet, poput obilježavanja Ramazanskog i Kurbanskog bajrama,
2. kada ga obuhvaća neki opći vjerski tekst, gdje se način izvršenja prepušta ljudima, kao što je slučaj priprema opreme i metode borbe, što se stalno mijenja.

Obilježavanje rođenja Poslanika, s.a.v.a., je od ove vrste, jer postoji utvrđena naredba o poštivanju, veličanju i uvažavanju časnog Poslanika, s.a.v.a., ali je način ovog pokazivanja prepušten ljudima. I na osnovu ovoga muslimani, među kojima su i sljedbenici Ehli bejta, a.s., obilježavaju rođenje velikog i časnog Poslanika Muhammeda, s.a.v.a.

Zijaret Božijeg Poslanika, s.a.v.a.

Znaj da je vrlo preporučeno svim hadžijama da se počaste obilaženjem časne Revde i svetog mezara Ponosa Postojanja, našeg zaštitnika, Prvaka poslanika, Muhammeda sina Abdullaha, s.a.v.a., a izostavljanje ovog obilaženja će se na Danu sudnjem smatrati nepravdom prema njemu. Šehid Sani, Bog mu se smilovao, rekao je: "Ako neko izostavi zijaret njegovog mezara, vladar je dužan da ga natjera na to, jer je napuštanje njegovog zijareta nepravda koja je zabranjena."

Također, od Zapovjednika vjernika, a.s., preneseno je da je rekao:

"Upotpunite svoj hadž obilaženjem mezara Božijeg Poslanika, s.a.v.a., jer je izostavljanje tog obilaska poslije hadža nepravda. Zato vam je dato naređenje o mezaru, čime vas je Allah obavezao da izvršite njihova prava, da ih obilazite i kod njih tražite opskrbu od Allaha."

Način zijareta Božijeg Poslanika, s.a.v.a.

Kada se stigne u Poslanikov grad – Medinu – obavi se gusul za zijaret i kada se kreće, uđe se u džamiju, stane na ulaz i traži dozvola za ulazak:

اللَّهُمَّ إِنِّي وَقَفْتُ عَلَى بَابِ مِنْ أَبْوَابِ بُيُوتِ نَبِيِّكَ،
صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَقَدْ مَنَعْتَ النَّاسَ أَنْ يَدْخُلُوا إِلَّا

إِنَّمَا يُؤْذَنُ لَكُمْ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ
إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ

“Bože, stojim pred jednim od vrata kuća Vjerovjesnika Tvog, blagoslov Tvoj s njim i porodicom njegovom, a Ti si zabranio ljudima da ulaze bez njegove dozvole i rekao:

O vjernici! Ne ulazite u kuće Vjerovjesnikove,
osim ako vam dopusti se!

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَقِدُ حُرْمَةَ صَاحِبِ هَذَا الْمَشْهَدِ
الشَّرِيفِ فِي غَيْبَتِهِ كَمَا أَعْتَقِدُهَا فِي حَضَرَتِهِ، وَأَعْلَمُ أَنَّ
رَسُولَكَ وَخُلُفَائِكَ، عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، أَحْيَاءُ عِنْدَكَ
يُرْزَقُونَ، يَرَوْنَ مَقَابِي وَيَسْمَعُونَ كَلَامِي وَيَرُدُّونَ سَلَامِي،
وَأَنَّكَ حَجَبْتَ عَنْ سَمْعِي كَلَامَهُمْ وَفَتَحْتَ بَابَ فَهْمِي
بِلَذِيذِ مُنَاجَاتِهِمْ،

Bože, doista, ja vjerujem u svetost vlasnika ovog časnog mezara u njegovom odsustvu isto kao i u njegovom prisustvu. I znam da su živi Poslanik Tvoj i namjesnici Tvoji, mir s njima, i da se kod Tebe opskrbljuju, da me vide kako stojim, da čuju moj govor i odgovoraju na moj selam, i da si Ti zaklonio njihov govor od mojih ušiju i otvorio kapiju mog shvatanja posredstvom slasti sašaptavanja s njima.

وَإِنِّي أَسْتَأْذِنُكَ يَا رَبَّ أَوَّلًا، وَأَسْتَأْذِنُ رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَأَسْتَأْذِنُ خَلِيقَتَكَ الْإِمَامَ الْمُفْرُوضَ عَلَيَّ طَاعَتُهُ ثَانِيًّا، وَأَسْتَأْذِنُ الْمَلَائِكَةَ الْمُوَكَّلِينَ بِهَذِهِ الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ ثَالِثًا،

I ja, prvo, tražim dozvolu od Tebe Gospodaru, i drugo, tražim dozvolu od Poslanika Tvog, blagoslov Božiji s njim i porodicom njegovom, i od namjesnika Tvoga, Imama kome sam se obavezan pokoriti ... i treće, tražim dozvolu od meleka zaduženih za ovo časno mjesto.

أَدْخُلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَدْخُلْ يَا حُجَّةَ اللَّهِ، أَدْخُلْ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ الْمُقِيمِينَ فِي هَذَا الْمَشْهَدِ، فَأَذْنِ لِي، يَا مَوْلَايَ، فِي الدُّخُولِ أَفْضَلَ مَا أَذْنَتَ لِأَحَدٍ مِنْ أَوْلِيائِكَ، فَإِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا لِذَلِكَ فَأَنْتَ أَهْلٌ لِذَلِكَ.

Mogu li uči, Božiji Poslaniče? Mogu li uči, Božiji dokazu? Mogu li uči, o Božiji meleki, zaduženi i nastanjeni u ovom mezaru? Dopusti mi, zaštitniče moj, ulazak, dopuštenjem najboljim kojim si ikome od svojih prijatelja ulazak dopustio. Pa ako ja i nisam dostojan toga, ti jesi dostojan da mi to učiniš.”

I uđe se kroz Džibrailov, mir s njim, ulaz, prvo desnom nogom, i tad se stotinu puta kaže:

اللَّهُ أَكْبَرُ

“Allah je najveći.”

Potom se obave dva rekata namaza radi odavanja počasti džamiji, a onda se ode do časne Sobe. Kad se dođe do nje, uhvati se rukom, poljubi i kaže:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيًّا
اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ
يَا حَاتَمَ النَّبِيِّينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ الرِّسَالَةَ، وَأَقْمَتَ
الصَّلَاةَ، وَأَتَيْتَ الزَّكَاءَ، وَأَمْرَتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ
الْمُنْكَرِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصًا حَتَّىٰ أَتَاكَ الْيَقِينُ، فَصَلَوَاتُ
اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ، وَعَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ.

“Mir tebi, Poslaniče Božiji, mir tebi, Vjerovjesniče Božiji, mir tebi, o Muhammedu sinu Abdullaha, mir tebi, o Pečatu vjerovjesnika. Svjedocim da si Poslanicu dostavio, i namaz obavio, i zekat izdvojio, i dobro naređivao, i od zla odvraćao, i iskreno robovao Allahu sve dok te smrt nije stigla. Neka su blagoslovi Božiji i milost Božija s tobom i porodicom tvojom čistom.”

Zatim se stane pored stuba koji se nalazi na desnoj strani kabura, okrenut prema kibli, lijevo rame da bude prema kaburu, a desno prema minberu, jer je tu glava Poslanika, blagoslov Božiji s njim i porodicom njegovom, i kaže se:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، وَأَنَّكَ مُحَمَّدٌ

بْنُ عَبْدِ اللَّهِ،

“Svjedočim da nema boga osim Allaha Jedinog, nema sudruga Njemu, i svjedočim da je Muhammed rob Njegov i Poslanik Njegov, i svjedočim da si ti Poslanik Božiji i da si ti Muhammed sin Abdullaha.

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ رِسَالَاتِ رَبِّكَ، وَنَصَحْتَ
لِأَمَّةِكَ، وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ حَتَّىٰ أَتَاكَ
الْيَقِينُ، بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ، وَأَدَيْتَ الَّذِي عَلَيْكَ
مِنَ الْحُقْقَ، وَأَنَّكَ قَدْ رَوْفَتَ بِالْمُؤْمِنِينَ، وَعَلَّظْتَ عَلَى
الْكَافِرِينَ، فَبَلَغَ اللَّهُ بِكَ أَفْضَلَ شَرَفٍ مَحَلَّ الْمُكَرَّمِينَ،
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَنَقَدَنَا بِكَ مِنَ الشَّرِكِ وَالضَّلَالِّ،

I svjedočim da si dostavio poruku Gospodara svog, i da si savjetovao ummet svoj i da si se borio na putu Božijem i da si robovao Allahu, mudrošću i savjetovanjem lijepim, sve dok te smrt nije stigla, i da si se odužio po svakom pravu koje te je obavezivalo, i da si, doista, prema vjernicima bio blag, a prema nevjernicima strog. Pa Allah te je odveo na najbolju čast položaja onih cijenjenih. Hvala Allahu Koji nas je posredstvom tebe izbavio iz mnogoboštva i zablude.

اللَّهُمَّ فَاجْعُلْ صَلَوَاتِكَ وَصَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ
الْمُقَرَّبِينَ وَأَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ وَعِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَأَهْلِ

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَيْنَ وَمَنْ سَبَّحَ لَكَ، يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ، مِنَ
الْأُولَيْنَ وَالْآخِرِيْنَ، عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ
وَأَمِينِكَ وَنَجِيِّكَ وَحَبِيِّكَ وَصَفِيِّكَ وَخَاصَّتِكَ وَصَفْوَتِكَ
وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ،

Bože, uputi blagoslove Svoje, i blagoslove meleka Tebi bliskih, i vjerovjesnika koje si poslao, i robova Tvojih čestitih, i stanovnika Nebesa i Zemlje, i onih koji Te slave, Gospodaru svjetova, od prvih do posljednjih, Muhammedu, robu Tvom, i poslaniku Tvom, i vjerovjesniku Tvom, i povjereniku Tvom, i pouzdaniku Tvom, i miljeniku Tvom, i odabraniku Tvom, i najbližem Tebi, i izabraniku Tvome, i najboljem od stvorenja Tvojih.

اللَّهُمَّ أَعْطِهِ الدَّرْجَةَ الرَّفِيعَةَ، وَآتِهِ الْوَسِيْلَةَ مِنَ الْجَنَّةِ،
وَابْعُثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا يَعْبُطُهُ بِهِ الْأَوْلَوْنَ وَالْآخِرُونَ،
اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ، وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ
فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرُ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا
رَحِيمًا، وَإِنِّي أَتَيْتُكَ مُسْتَغْفِرًا تائِبًا مِنْ ذُنُوبِي، وَإِنِّي أَتَوَجَّهُ
بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكَ لِيغْفِرَ لِي ذُنُوبِي.

Bože, podari mu stupanj visok, daj mu sredstvo iz Dženneta i postavi ga na položaj hvaljen na kojem će mu se i prvi i posljednji diviti. Bože, Ti si poručio: *A da oni koji su zlodjela sebi nanijeli dođu tebi i da od Allaha oprosta traže, pa da i*

Poslanik oprost za njih moli, tad bi oni vidjeli da Allah prašta i da je samilostan.

I doista, ja sam došao tebi, Poslaniče, oprost tražeći, za grijeha se svoje kajući i ja se Allahu, mom i tvom Gospodaru, obraćam posredstvom tebe da mi grijeha moje oprosti.”

Pa ako se ima neka potreba i želja, okrene se leđima prema kaburu, a licem prema kibli, podignu ruke i traže svoje potrebe, jer je to najdostojnije mjesto da se potrebama i udovolji, uz Božiju dozvolu.

Ibn Kulevejh je pouzdanim lancem prenosilaca zabilježio od Muhammeda ibn Mes'uda: “Vidio sam Imama Sadika, a.s., kako je došao do kabura Božijeg Poslanika, s.a.v.a., stavio ruku na njega i molio:

أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي اجْتَبَاكَ وَاخْتَارَكَ وَهَدَاكَ وَهَدَىٰ بِكَ
أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْكَ.

‘Ištem od Allaha Koji je tebe odabralo, i izabrao, i uputio, i putem tebe uputio ljude, da tebe blagoslovi.’

Onda je proučio:

﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلِّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ، يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

Allah i Njegovi meleki blagosiljaju Vjerovjesnika, o vjernici, blagosiljajte ga i vi, i pozdrav mu šaljite!”

Šejh Tusi, Bog mu se smilovao, u *El-Misbahu* je rekao da, kada se završi s dovom kod kabura, treba otići do minbera, potrati ga rukom i uhvatiti dvije kugle na dnu minbera pa potrati po svom licu i očima, jer je to lijek za oči, i stati kod njega, hvaliti Allaha i veličati Ga i tražiti svoje potrebe, jer je Božiji Poslanik, s.a.v.a., rekao: "Između mog kabura i mog minbera jedna je od džennetskih bašči, a moj se minber nalazi na jednoj od kapija Dženneta."

Potom se ode na mjesto na kojem je stajao Poslanik, s.a.v.a., i obavi namaza koliko se želi; preporučuje se da se puno klanja u Poslanikovoj džamiji, jer jedan namaz u njoj vrijedi hiljadu drugih namaza. I kada se ulazi ili izlazi iz Džamije, potrebno je donositi salavate na Poslanika, blagoslov Božiji s njim i porodicom njegovom.

Namaz se obavi i u Fatiminoj, a.s., kući i ode se do mjesta gdje je Džibril, a.s., stajao, a to je ispod oluka, jer bi tu stajao kada bi tražio dozvolu za ulazak kod Poslanika, blagoslov Božiji s njim i porodicom njegovom, i kaže se:

أَسْأَلُكَ أَيْ جَوَادٌ، أَيْ كَرِيمٌ، أَيْ قَرِيبٌ، أَيْ بَعِيدٌ، أَنْ تَرْدَ عَلَيَّ نِعْمَتَكَ.

"Ištem od Tebe, o Darežljivi, o Plemeniti, o Ti Koji si blizu, o Daleki, da vratiš mi blagodat Svoju."

Od vremena njegova - mir i blagoslovi Božiji neka su na nj
i na potomstvo njegovo! - odbijanja od mlijeka, Allah je uz
njega postavio najvećeg od meleka Svojih da ga vodi i
danju i noću putem dobrote i lijepog ponašanja ljudi.

Staza rječitosti, govor 191.